

Marius Reklaitis: išdrįsęs paimti į ranką batutą ir sukurti savo orkestrą

Trisdešimt antruosius pasitinkantis Marius Reklaitis sako, kad apibūdinti save jam yra viena iš sunkesnių užduočių. Nors galėtų prisistatyti labai paprastai – dirigentas ir muzikos edukologas. Būtent šios dvi sritys geriausiai atspindėtų dabartinę jo veiklą Jungtinėje Karalystėje Kento grafystėje Anglijos pietryčiuose. Kaip muzikos pedagogas jis dirba keliose Kento miesto mokyklose (*Invicta grammar school*, *Danson primary school*) su skirtingo amžiaus vaikais – nuo mažiausių, sulaukusių vos ketverių, iki aštuoniolikmečių. Įkūrė ir vadovauja Kento filharmonijos orkestrui (*Kent Philharmonic Orchestra*). Lietuvio potencialą įvertinusi vietos bendruomenė išrinko jį ir Kenterberio (Canterbury) miesto meno tarybos garbės pirmininku. Bet tuo jo veikla neapsiriboja. Nors pats nemėgsta taip sakyti, neslepia, jog stengiasi grąžinti skolą savo gimtajam kraštui. Su bendramintėmis taip pat užsienyje gyvenančiomis operos soliste Laura Latvaityte-Zaman ir pianiste Kamile Zaveckaite gimtojoje Marijampolėje trejus metus iš eilės surengė klasikinės muzikos festivalį „Kultūros savaitė“ ir neketina sustoti. Festivalio koncertuose pasirodė paties Mariaus suburtas Sūduvos jaunimo simfoninis orkestras, kuriame muzikuoja gabūs jaunuoliai iš viso Marijampolės regiono – Vilkaviškio, Šakių ir kitų aplinkinių vietovių. Plėtodami jaunųjų atlikėjų kūrybinį potencialą, festivalio sumanytojai tiki investuoją ne tik į jų asmeninį ir profesinį augimą, bet ir į visos bendruomenės gilesnį kultūros suvokimą.

Aurelija BANIULAITIENĖ

PASAULIOLIETUVIS.LT

Trauką muzikai jautė nuo mažumės

Iš Marijampolės kilęs vaikinas sako, kad jam pasisekė, nes gimė ir užaugo labai palaikančioje šeimoje, nors tėvai, seneliai nebuvo muzikai – giminėje daugiau chemikų, fizikų, medikų. Save, pasirinkusį menininko kelią, galėtų pavadinti tikra „juoda avimi“. Artimieji neprieštaravo dėl tokio pasirinkimo, jam ruošiantis studijuoti muziką pažadėjo padėti viskuo, kuo galės. Be abejo, daug žinių ir pasitikėjimo suteikė ir mokykla. Kaip pats teigia, baigė nuostabią mokyklą, kuri dabar vadinasi Šv. Cecilijos gimnazija, o tuo metu, kai jis mokėsi, ji dar buvo Vilkaviškio vyskupijos krikščioniškosios kultūros centro vidurinė mokykla. Matydami mokinio užsidegimą ir potencialą mokytojai stūmė jį į priekį. Mariaus tėtis prisimena, kad prie muzikos sūnus linko nuo mažumės. Pirmą kartą įžengęs į darželį tiesiu taikymu nuskubėjo į muzikos kabinetą prie akordeono. Būdamas penkerių kaip „Dainų dainelės“ laureatas jau koncertavo Vilniaus nacionaliniame operos ir baleto teatre. Vaiko atmintyje giliai įstrigo, kaip lipa ant scenos dainuoti „Raudonkepuraitės“ dainos pritariant Lietuvos radijo ir televizijos simfoniniam orkestrui. Išlikusį vaikystės vaizdo įrašą dabar kartais parodo savo mokiniams drąsindamas, kad amžius nėra riba. Dainavimo konkursai Lietuvoje ir užsienyje, puikios mokytojos Nadeždos Lyberis fortepijono pamokos – visa tai vedė muzikos keliu. Tačiau kai atėjo laikas apsispręsti dėl ateities, jaunuolis mažumėlę suabejojo, nes tuo metu atrodė viskas nusibodę, per daugelį metų nuzulinta. Jis puikiai atsimena pokalbį su savo mokytoja Nadežda, kai jai tvirtino, kad niekada nesieks muziko karjeros ir niekada nebus mokytojas. Tada išmintinga mokytoja tepasakė: „Palauk, mes dar pažiūrėsim.“ Dabar akivaizdu, kad mokytoja jau tada numatė mokinio ateitį. Marius prasitaria, kad daug ką nulėmė vieno festivalio metu apsilankymas Vienos muzikos muziejuje Austrijoje. Čia galima padiriguoti elektroniniam Vienos filharmonijos orkestrui. „Atsistoji ant pakylos, pasiimi kompiuterizuotą batutą ir diriguoji. Kompiuteris skaito tavo judesius ir pagal tai tariamas orkestras groja“, – veikimo principą pasakoja Marius. Jam tada buvo penkiolika ar šešiolika metų. Prisipažįsta, kad, žinant jo individualų dirigavimo stilių, kurį dėstytojai pavadindavo „gėlyčių piešimu“, tokia užduotis nebūtų paprasta ir dabar. Tąkart bandė padiriguoti „Radeckio maršą“, bet orkestras nušvilpė jį nuo scenos. Tačiau ta akimirka taip pagavo, pajuto norintis būti tuo žmogumi, kuris stovėdamas ant pakylos su lazdele rankoje valdo orkestrą. Ir „Radeckio maršas“ įstrigo mintyse ilgam. Prasidėjus studijoms Anglijoje Mariui

pasitaikė proga vėl apsilankyti Vienoje, vėl nueiti į tą patį muziejų ir padiriguoti tą patį kūrinį. Bet ir vėl orkestro buvo nušvilptas, netverdamas juoku prisimena. Tačiau nusivylimą greitai pakeitė užsispyrimas: „Nesiseka man su šituo kūriniu, bet aš parodysiu tam kompiuteriui, kad moku diriguoti!“. Ir iš tiesų, kiek vėliau su simfoniniu orkestru garsiausioje Kenterberio katedroje jam teko atlikti tą patį nuostabųjį „Radeckio maršą“ ir įrodyti, kad sugeba diriguoti.

Marius Reklaitis. Danguolės Gylienės nuotr.

Studijos Anglijoje užgrūdino kaip asmenybę

Paklaustas, ar nesvarstė galimybės studijuoti muzikos savoje šalyje, Marius teigia anksti supratęs, jog perspektyvų Lietuvoje dirigentui nėra daug. „Esame atvira šalis, Europos Sąjungoje, todėl reikia bandyti keliauti į kitą šalį“, – savo pasirinkimą aiškina jis. Tuo metu jo viena geriausių klasės draugių buvo užsidegusi studijuoti Anglijoje ir įkalbino teikti paraišką į kelis universitetus ir jį. Vienas iš jų – Kenterberio Kristaus bažnyčios universitetas (*Canterbury Christ Church University*) – priėmė, nors priėmimo procesas, kaip pamena, nebuvo visai paprastas. Universitetas reikalavo labai aukštų mokslo rezultatų, kokių Marius

žinojo negalįs pateikti. Tad ryžosi parašyti universitetui laišką, kuriame išdėstė, ką galėtų suteikti aukštajai mokyklai ir dėl ko jį reikėtų priimti. Po poros dienų sulaukė atsakymo, kad yra priimamas be jokių išlygų. Marius pasakoja, kad tai krikščioniškas universitetas, priklausantis Kenterberio vyskupui, kuris yra Anglijos bažnyčios galva, antras po karaliaus. Dėl to garsiosios Kenterberio katedros durys universiteto studentams dažniau atviros, nors kitiems surengti koncertą ten beveik neįmanoma – viskas suplanuota dešimčiai metų į priekį. Toje nuostabioje erdvėje Mariui teko laimė ne kartą koncertuoti. Kaip jis sako, paskleisti ten muzikos grožį buvo neįtikėtinas jausmas. Bakalauro studijos lietuvaičio labai nesužavėjo, gal net priešingai. Tai, ko čia jį mokė pirmuose kursuose, jau buvo išėjęs Lietuvos mokykloje, mokydamasis sustiprintą muzikos kursą. Magistro studijos tame pačiame universitete taip pat buvo perdėm akademinės. Nors Marius tikėjosi daugiau praktikos, ypač dirigavimo, tačiau universitetas nebuvo pasirengęs to duoti. Todėl save, jau pripažintą dirigentą, vadina vos ne savamoksliu. Vis dėlto studijų metai, kaip teigia vaikinas, labai sustiprino jį kaip asmenybę, užgrūdino, leido suprasti, kad niekas nebus paduota ant „sidabrinės lėkštutės“. „Turi pats siekti, kurti ir niekada nepasiduoti“, – įsitikinęs jis.

Nei studijos nedaug kam girdėtame universitete, nei kiti dalykai lietuvio nesustabdė, tiesiog reikėjo, kaip pripažįsta, daug ir sunkiai dirbti. Dabar jo muzikiniai pasiekimai pavydėtini: pasirodymai ir koncertai Vestminsterio abatijoje (*Westminster Abbey*), koncertų salėje „Royal Albert Hall“ su karališkuoju filharmonijos orkestru, darbas su pianistais ir solistais iš „BBC“ simfoninio orkestro, Londono kamerinio orkestro, kamerinio orkestro „Britten Simfonia“, Londono simfoninio orkestro, bendradarbiavimas su Maltos filharmonijos, Atėnų simfoniniu orkestrais. Taip pat yra tekę dirbti su vienu iš garsiausių anglų alto solistų Martinu Outramu. Šis apie Marių yra atsiliepęs kaip apie talentingą ir atsidavusį dirigentą, skiriantį didelį dėmesį detalėms, savo natūralumu, entuziazmu ir aistra muzikai įkvepiantį kolegas.

Marius Reklaitis ir Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras.

Ryžosi avantiūrai įsteigti savo orkestrą

Galutinai supratęs, jog dirigavimas yra jo sfera, jau turėdamas ryšių su puikiais muzikantais, 2019-aisiais Marius ryžosi avantiūrai įsteigti savo orkestrą Anglijoje. „Tai buvo greitas manevras: atsisėdau prie kompiuterio ir trijų mygtukų paspaudimu įsteigiau įstaigą – Kento grafystės filharmonijos orkestrą“, – pasakoja jis. O tada visus metus reikėjo intensyviai dirbti, ieškoti finansinių partnerių, kurie galėtų orkestrą remti. Tik po metų pavyko įsiūbuoti veiklą, pritraukti talentingų muzikantų, kurių, neslepia, turbūt pavydėtų visi Lietuvos orkestrai. Jo koncertmeisteris yra Stephenas Bryantas, buvęs „BBC“ orkestro pirmasis smuikas. Pirmuosiuose suoluose sėdi muzikantai iš Londono ir „BBC“ simfoninių orkestrų, buvę kartų, kai muzikantai atskrido ir iš Maltos filharmonijos orkestro. Per inauguracinį koncertą Marius orkestre turėjo apie keturiasdešimt, o praėjusią vasarą net apie septyniasdešimt muzikantų.

Kenterberio mieste ir iki tol buvo orkestras, bet pusiau mėgėjiškas, į kurį žmonės laisvalaikiu eina pamuzikuoti. O Mariaus idėja buvo suburti aukščiausios prabos profesionalus ir dirbti angliškų stiliumi, kai sutariama tik būsimo koncerto data ir

repertuaras, o koncertui pasirengiama susitikus per tris valandas. Ir jam tai pavyko – jaučiasi padaręs kai ką tikrai reikšmingo.

Marius Reklaitis ir Sūduvos jaunimo simfoninis orkestras. Dainiaus Čėplos nuotr.

Nemaža nuveiktų darbų skrynelė

Kiekvieną nuveiktą darbą galima vadinti deimančiuku, kurį galima dėti į skrynią, sako Marius. Bet išskirtinis įvykis, bene labiausiai palietęs širdį, buvo 2019-aisiais, kai pirmą kartą teko diriguoti profesionaliam ir garsiam Europos orkestrui – Maltos filharmonijos orkestrui. Didelį įspūdį paliko ir darbas su Niujorko kameriniu ir Atėnų filharmonijos orkestrais. Paragavo ir operos dirigento duonos. Su buvusiu „Metropoliteno“ operos choreografu, „Grammy“ ir „Olivier“ apdovanojimų laureatu Terry*iu* Johnu Batesu, dirbusiu su garsiausiomis pasaulio žvaigždėmis, tarp jų ir su Asmik Grigorian, kartu pastatė operą „Karmen“. Buvo nuostabi staigmena, kai maestro paskambino Mariui ir pasiūlė dirbti drauge.

Pastaruoju metu talentingą muziką labai džiugina darbas su Sūduvos jaunimo simfoniniu orkestru, įsteigtu praėjusiais metais per „Kultūros savaitės“ festivalį. Jam kaip vadovui be galo gera matyti jaunimo užsidegimą, aistrą muzikai, nors ne

vienas iš jų prisipažino jau ketinę mesti muziką. Girdėjo, kad ne vienas, baigęs mokyklą, pasirinko tęsti muzikos studijas Nacionalinėje M. K. Čiurliono menų mokykloje ar Kauno Juozo Gruodžio konservatorijoje.

Kaip gimė festivalis „Kultūros savaitė“

„Kultūros savaitės“ pradžią įkvėpė 2020-aisiais Kovo 11-osios proga vykęs koncertas Marijampolėje, į kurį Marių padiriguoti buvo pakvietęs vietos pučiamųjų orkestras. Ten jis susipažino su operos soliste sopranu Laura Latvaityte-Zaman, jau ne vienus metus gyvenančia ir kuriančia Vokietijoje. Laura išsitarė, kad norėtų padovanoti kokį nors renginį gimtajam miestui, ir paklausė, ar Marius prisidėtų. Abu kaip diasporos atstovai sutarė pabandyti kartu surengti bent vieną koncertą. Greitai viską uždarė įsisiūbavusi pandemija, bet tik ne nuotolinį Mariaus ir Lauros kūrybinį bendradarbiavimą. Taip gimė mintys surengti ne vieną koncertą, o visą festivalį. Toks pasiūlymas labai patiko Marijampolės kultūros centrui. Prie muzikų dueto prisijungė iš Marijampolės kilusi talentinga pianistė Kamilė Zaveckaitė, gyvenanti Austrijoje. Įvykus pirmajam festivaliui veiklą norėjosi tęsti, tapti kaip menininkams labiau nepriklausomiems. Taip subrendo idėja įkurti įstaigą „Marijampolės filharmonija“, kurios vadovu tapo Marius, kaip sako, užsikrovęs ant savo pečių didžiąją administracinę naštą. Šiuo metu jau kaupiamos idėjos ketvirtam festivaliui. Šaunioji trijulė neatsisako tikslo skleisti Sūduvoje klasikinę muziką, lavinti Marijampolės regiono jaunimą, bendradarbiauti su žinomiausiais Lietuvos ir užsienio muzikos kolektyvais.

Su lietuviais Anglijoje Mariui tenka susitikti gana dažnai, net ir savo dabartiniame mieste, kuriame yra net trys universitetai, gyvena apie 50 tūkstančių studentų. Tarp tautiečių pasitaiko ir žmonių iš muzikos pasaulio. Netikėtai vieno koncerto metu susitiko su netoliese įsikūrusia operos soliste iš Lietuvos Milda Smalakyte, ten dėstančia vokalą. Galbūt kada nors iš to gims koks muzikinis projektas. Marius girdėjęs, kad lietuvių muzikantų yra ir Londono simfoniniame orkestre.

Marius Reklaitis ir Kento filharmonijos orkestras.

Gydanti muzika ir neįprastos pamokos

Kaip muzikos edukologas Marius Kenterberyje dirba ir su negalią turinčiais vaikais bei suaugusiaisiais. Ši veikla prasidėjo nuo chorinės terapijos su psichikos negalią turinčiais žmonėmis. Mokslo įrodyta, kad chorinis dainavimas turi gydomąjį poveikį: skatina endorfinų gamybą, normalizuoja širdies ritmą ir pan. Kartu su kolege Eleanora Caldon, šios srities eksperte, Marius derina muziką su terapija jau apie dešimtį metų. Nuo suaugusiųjų perėjo prie darbo su vaikais. Jis taiko savitas metodikas, nes nėra kvalifikuotas mokytojas, ir teigia, kad supratimas ir rezultatai ateina su patirtimi. Supratęs, kad senamadiškos pamokos dėstant solfedį, muzikos istoriją vaikams, gyvenantiems XXI amžiuje, nėra įdomios, ėmė ieškoti naujų būdų, kaip pritraukti mokinių, sudominti juos klasikine muzika. Todėl pačiam tenka daug kurti, improvizuoti, kartu su mokiniais eksperimentuoti. Pavyzdžiui, sugretinti fiziką su muzika: sujungti elektros laidus su bananais ir iš bananų padaryti fortepijoną. Neseniai darė eksperimentą su augalais. Tyrė, kokią muziką galėtų skleisti augalas, jei būtų žmogus. Su specialiu prietaisu, parsisiųstu iš JAV, matavo augalų bioritmus ir bandė juos paversti garsais. Marius pasakoja, kad lygiai taip pat galima eksperimentuoti ir su žmonėmis, siekiant nustatyti, kokį garsą skleistų konkretus žmogus. Į muzikos pamokas, anot Mariaus, galima įtraukti ir kūno kultūros užsiėmimus, ir neįprastus muzikos instrumentus. Kolegės jam padovanojusios varpelius (angliškai jie vadinami „bell plates“), su kuriais galima išgauti nuostabias angliškas melodijas. Specialiai jiems yra parašyta muzika, bet ne natomis, o skaičiais. Vaikams tai gali būti pirmas žingsnis į ritmo pajautimą, o tada jau galima pereiti prie muzikinio

rašto. Per savo pamokas Marius moko ženklų kalbos, kad būtų įtraukti visi mokiniai. Juk yra vaikų, turinčių regos, klausos sutrikimų. „Jei negali dainuoti, muziką gali išreikšti ženklų kalba. Tai labai padeda lavinti ir bendravimo įgūdžius net patiems droviausiems ir uždariausiems“, – pasakoja jis. Kartais Mariui mokykloje tenka pavaduoti matematikos ar literatūros mokytoją. Kokia Mariaus vedama pamoka bebūtų, joje visada skamba klasikinė muzika. Mokymo metodų ieškosi pats: gūglina internete, paima idėjų iš televizijos, dažnai kelias idėjas sujungia į vieną. Nuėjęs į klasę išbando, ar tai veikia, o jei neveikia, kaip galėtų patobulinti. Po savaitgalio pirmose Mariaus pamokose klasės juokauja: „Na ką, šiandien mes bandomosios jūros kiaulytės?“. Tai kūrybinis procesas, kuriame viena geriau pavyksta, kita prasčiau, bet edukologas įsitikinęs, kad verta nepavykus nesustoti, o bandyti dar kartą.

Paklaustas apie originalios muzikos kūrimą Marius akimirksniu atsako, kad neturi tam gyslelės. Rašyti aranžuočių, improvizuoti gal ir neatsisakytų. Apskritai muzika jam yra viskas, ji lydi jį kiekvieną dieną nuo ryto iki vakaro – ar važiuotų į darbą, ar būtų vakarinėje sporto treniruotėje. Marius išsitaria, kad turi kūno rengybos instruktoriaus kvalifikaciją, yra dirbęs sporto klube treneriu. Tuo metu rimtai svarstė, ar nebūtų galima sporto sujungti su muzika, gal vertėtų rašyti doktorantūros darbą tokia tema. Kaip sako, idėja atėjo ir praėjo, bet klausimas lieka, kodėl kaskart, kai klube daro pratimą krūtinės raumenims stiprinti, jam ausyse skamba Beethoveno 5-oji simfonija.

Nuotraukos iš asmeninio Mariaus Reklaičio archyvo.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS